

บทที่ 5

บทสรุป

เมื่อได้พิจารณาเปรียบเทียบถึงทัศนะหรือแนวความคิดที่เป็นความรู้ ในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่อง ผู้นำกับการบริหาร อันเป็นรูปแบบหรือคำสอนในการประพฤติปฏิบัติหรือการดำเนินการในการบริหารของผู้นำที่ได้รับ "ความสำเร็จ" ตามทัศนะที่ได้สะท้อนให้เห็นในวรรณคดีเรื่อง สามก๊ก จากผลการศึกษาวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้นนี้ กับทัศนะของแมคเคียเวลลี ที่ได้นำมาใช้เป็นกรอบแนวความคิดในการศึกษาวิเคราะห์นี้แล้ว จะได้พบว่า ทัศนะหรือแนวความคิดในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่อง ผู้นำกับการบริหาร ที่ได้ว่าเป็นรูปแบบหรือแนวทางในการประพฤติปฏิบัติหรือการดำเนินการในการบริหารของผู้นำที่ได้รับ "ความสำเร็จ" ของทั้งสองฝ่ายดังกล่าวนี้ ต่างก็มีความคิด ความเชื่อหรือรูปแบบในลักษณะที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันเกือบทั้งหมด บนพื้นฐานแนวความคิดในทัศนะของการมองคุณลักษณะธรรมชาติของมนุษย์ว่า มนุษย์มีคุณลักษณะธรรมชาติที่ชั่วร้าย คดโกง โทก-หลอกลวง หุนจรีต ไม่น่าเชื่อถือ มีชีวิตหรือการกระทำบนพื้นฐานของความเกรงกลัวและความโลภ ทะเยอทะยาน เป็นสำคัญ และจะยอมกระทำในสิ่งต่าง ๆ เพียงเพราะ "ความจำเป็น" ที่บังคับอยู่เท่านั้น และมองความเป็นไปของโลกว่า โลกโดยส่วนรวมนั้นมีการเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหวไปอยู่ตลอดเวลา ทำให้สถานการณ์และเวลาหรือโชคชะตาของมนุษย์หรือรัฐแต่ละหน่วยเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันไปอยู่เสมอ คามที่แมคเคียเวลลี ได้ถือว่าเป็น "สิ่งที่เป็นจริง" ในทัศนะของตน

และจากลักษณะความรู้หรือแนวความคิด ความเชื่อ ในทัศนะที่เกี่ยวกับเรื่อง ผู้นำกับการบริหาร บนพื้นฐานแนวความคิดในทัศนะที่เกี่ยวกับคุณลักษณะธรรมชาติของมนุษย์ และลักษณะความเป็นไปของโลก ที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันเกือบทั้งหมด ทั้งของทัศนะที่สะท้อนให้เห็นในวรรณคดีเรื่อง สามก๊ก และทัศนะของ แมคเคียเวลลี ดังกล่าว บนพื้นฐานที่มีความแตกต่างกันไปทั้งในค่านสภาพแวดล้อม ขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือแม้กระทั่งระยะเวลาที่เกิดทัศนะทั้งสองนี้ขึ้น เป็นทัศนะของนักปราชญ์

ในโลกฝ่ายตะวันออกและฝ่ายตะวันตก ที่เกิดและมีชีวิตอยู่ในช่วงระยะเวลาที่ห่างกันถึงประมาณห้าร้อยปี อยู่ในสภาพแวดล้อมและมีประสบการณ์ของแต่ละคนที่แตกต่างกันและไม่มี การติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันเช่นนี้ จึงนับเป็นการพิสูจน์ถึงทัศนะหรือแนวความคิดของ แมคเคียเวลลี ดังกล่าวไว้ว่า ความถึคความเชื่อ หรือ"สิ่งที่เป็นจริง"ในทัศนะที่มองถึงคุณลักษณะธรรมชาติของมนุษย์ ความเป็นไปของโลก และรูปแบบหรือแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของผู้นำ ของ แมคเคียเวลลี นั้น เป็นสิ่งที่ถูกต้อง แน่นอน และใช้ได้ใทุกสถานการณ์หรือเวลา แม้ใมนุษย์หรือรัฐที่มีพื้นฐานและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันไปอย่างไรก็ตาม โดยการยืนยันให้เห็นจากทัศนะหรือแนวความคิดใวรรณคดีเรื่อง สามก๊ก ซึ่งเป็นการพิสูจน์ยืนยันถึงการ เป็นความรู้หรือแนวความคิดที่มีลักษณะเป็นสากล ทั้งทัศนะหรือแนวความคิดของ แมคเคียเวลลี และทัศนะหรือแนวความคิดที่สะท้อนให้เห็นใวรรณคดีเรื่อง สามก๊ก นี้ควย ในทำนองเดียวกัน

นอกจากนี้ จากการดำเนินการศึกษาวิเคราะห์โดยการวิจัยเอกสาร ด้วยวิธีการวิเคราะห์ถึงสาระสำคัญของเนื้อความใหนังสือวรรณคดีเรื่อง สามก๊ก ซึ่งทำให้สามารถได้ศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้หรือรูปแบบคำสอนใส่วนที่เกี่ยวกับเรื่อง ผู้นำกับการบริหาร จากหนังสือวรรณคดีที่ใรับการยกย่องว่าเป็นตำราศึกษาอูบายทางการ เมือง การสงคราม ที่สำคัญดังกล่าวนี ตามวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และใรับผลการศึกษาวิเคราะห์เป็นความรู้หรือรูปแบบคำสอนที่มีความเป็นสากล เป็นจริง และแน่นอน สำหรับใทุกสภาพแวดล้อมและเวลาที่แตกต่างกันไปนี้ ยังเป็นการพิสูจน์และยืนยันให้เห็นได้ว่าใกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งปวง ซึ่งมีมนุษย์เข้ามามีส่วนร่วม เกี่ยวข้องอยู่ควยนั้น การศึกษาถึงความรู้หรือลักษณะต่าง ๆ ของกิจกรรมดังกล่าว อาจพิจารณาโดยใช้แนวทางบนพื้นฐานที่คำนึงถึงคุณลักษณะธรรมชาติของมนุษย์ และการประพฤติปฏิบัติของมนุษย์ที่เหมือนกันและไม่เปลี่ยนแปลงใการพิจารณาศึกษาถึงกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ใทั้งหมด โดยไม่มีปัญหาเงื่อนไขใค้ำนพื้นฐานอื่น ๆ หรือสภาพแวดล้อมและเวลาที่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้ได้

รับความรู้หรือรูปแบบคำสอนที่มีความเป็นสากล เป็นจริง แน่นอน และน่าสนใจ สำหรับกิจกรรมที่พิจารณาถึงนั้นได้เช่นเดียวกัน และอาจใช้วิธีการหรือแนวความคิดที่ใช้ในการพิจารณาที่แน่นถึงกิจกรรมอย่างหนึ่ง ไปพิจารณาหรือศึกษาถึงกิจกรรมอื่น ที่มีมนุษย์เป็นผู้มีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องของอยู่ด้วยกัน แทนกันและกันได้

ดังนั้น ในการแสวงหา"ความรู้" หรือในการศึกษาถึงคำสอนหรือรูปแบบในการประพฤติปฏิบัติหรือการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งปวงของมนุษย์นั้น จึงอาจมีวิธีการหรือแนวทางในการศึกษา ซึ่งอาจใช้แทนกันและกันได้อยู่อย่างมากมาย และอาจพิจารณาหรือศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่มีมนุษย์หรือเรื่องของมนุษย์เข้ามีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องของอยู่ด้วยกันเป็นจำนวนมากเช่นกัน และหากถือว่า วรรณคดีคือภาพสะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมของสังคม การดำเนินชีวิตของมนุษย์และความคิดความเชื่อของมนุษย์ ในกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ในช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกัน ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากและน่าสนใจแล้ว วรรณคดีก็นับเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญและน่าจะได้รับ ความสนใจ สำหรับการศึกษาค้นคว้า หรือรูปแบบคำสอนในการประพฤติปฏิบัติหรือการดำเนินการในกิจกรรมทั้งปวงของมนุษย์ได้เป็นอย่างดีทีเดียวเช่นกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย